

GOIGS de Maria Santíssima de Vidabona

que es canten en el seu Santuari

Parròquia de Saltor, terme d'Ogassa, Bisbat de Vic

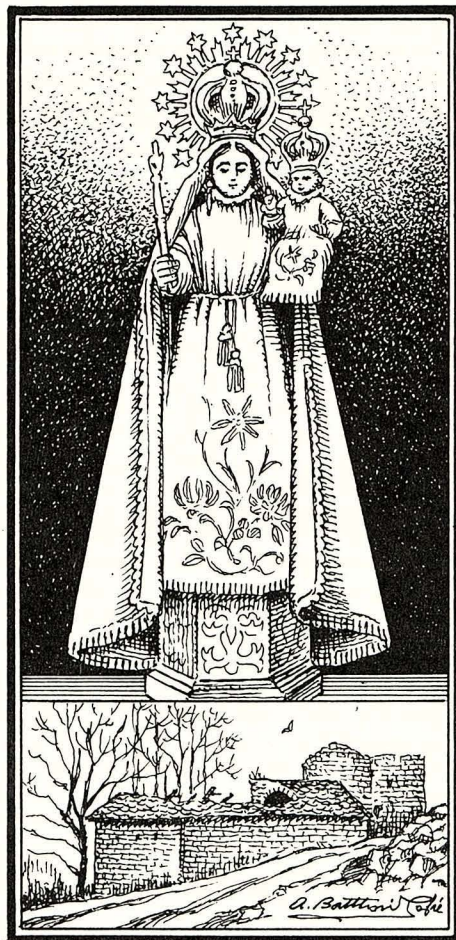
Cantarem vostra grandesa
que de virtuts us corona:
Verge i Mare de puresa,
Maria de Vidabona.

1. Quan d'Adam, amb el pecat,
tot el món era perdut,
per sortir d'aquell estat
—de tothom és ben sabut—
fou dins vostre concebut
el remei que el cel li dóna:
Verge i Mare...

2. Arribat el feliç dia
que nasquéreu a la llum,
la tristor, amb l'alegria,
s'esvaeix com si fos fum;
i el maligne ja es consum
veient perdre sa corona:
Verge i Mare...

3. Fou gran l'admiració
quan al temple us presentaren
fomentant devoció
en tots els qui allí us miraren;
tot i vostra edat notaren
que éreu ja una gran persona:
Verge i Mare...

4. Creixent en la vostra vida
i en la gràcia constant,
de Déu éreu l'elegida
per concebre'l com a infant;
fins que, a humanar-se baixant,
el Fill per Mare us pregona:
Verge i Mare...

5. Vós, celestial aurora
del sol divinal, Jesús,
que el cel i la terra arbora,
feu restar l'infern confús,
quan l'àngel amb títol just
l'Ave Maria us entona:
Verge i Mare...

6. Del sant part, vós en restàreu
molt més pura que la neu;
fins els àngels admiràreu
en veure-us «Mare de Déu»;
ell corredemptora us féu,
mercé que no té segona:
Verge i Mare...

7. El món redimit quedava
quan Jesús al cel pujà,
i l'Església restava
posada a la vostra mà;
l'Esperit Sant prest baixà
i nous incendis us dóna:
Verge i Mare...

8. Predicaven ja la fe,
quan un esclat amorós
que vostra ànima tingué
us portà a l'etern repòs;
i va voler el diví Espòs
dar-vos condigna corona:
Verge i Mare...

Mare sou del Redemptor,
que els humils per vós perdona:
*Verge i Mare de puresa,
Maria de Vidabona.*

V/ Pregueu per nosaltres, santa Mare de Déu.

R/ Perquè siguem dignes de les promeses de Crist.

ORACIÓ: Concediu, Senyor, als vostres servents el do de la gràcia divina; i ja que la maternitat de la Verge Maria fou per a nosaltres l'inici de la salvació, que la celebració de la seva Nativitat ens porti un augment de pau. Per Crist Senyor nostre. R/ Amén.

Lletra: anònima, arranjada.

Música: adoptada de Mn. Lluís Romeu.

Revisió i ajust: Jaume Planas.

LA MARE DE DÉU DE VIDABONA

Abans que les forces de la Naturalesa concloguin la feina que es va començar en la follia col·lectiva del juliol del 1936, voldríem donar una breu notícia de l'abandonat santuari de la Mare de Déu de Vidabona, el qual ben aviat haurà caigut en la ruïna total i només en quedarà el record.

Aquest santuari s'assenta en un turó encinglerat a dret fil, a recer de la serra de Sant Amanç, al SW de l'antiga parròquia de Saltor, dins el terme municipal d'Ogassa, comarca del Ripollès.

Les primeres notícies que es tenen del lloc són de l'any 890, quan el comte Guifred, que havia conquerit i aprisionat aquest territori, el deixa a l'església de Sant Pere de Ripoll, el dia de la consagració del Temple. El 957, 11 d'agost, el comte Borrell, nét de Guifred, dona a Ripoll diversos alous, entre els quals hi ha Vidabona i Saltor. I finalment, el 979, Miró, bisbe de Girona, llega al monestir de Ripoll tot el que posseeix al Ripollès i, entre els noms de lloc, hi figura Vidabona.

El primer esment que tenim de l'església és de l'any 1044, quan Guillem Ot cedeix al cenobi de les Abadeses un alou del terme d'Ogassa, i entre les afrontacions apareix el *termino vel parroquia de Santa Maria de Vitabona*. Aquesta primera església, de factura molt primitiva i probablement amb coberta de fusta, no seria l'actual. Els murs d'aquesta són del segle XII, clarament romànica. Amida 18 metres de llarg i 5 d'ample. La portalada és feta amb grans dovelles de pedra i està situada al cantó de migdia. Al davant de la porta —que temps enrera conservava la típica decoració romànica de ferro forjat— hi ha un balcó mirador, per tal de contemplar el bell i extens panorama que des d'allí es divisa.

La volta de l'església és de canó seguit, i està completament esbalçada des de l'any 1969. Adossada a l'església, i comunicant-se entre si, hi ha les restes d'una casa que, primerament, va ser la casa rectoral, i a partir de la darrera del segle XVIII quedà com masoveria, en convertir-se Vidabona en sufragània de Saltor i passar el rector a residir en aquesta parròquia.

L'absis, que al seu exterior és senzillet i de carreus molt regulars, amb una finestra de doble esqueixada, interiorment servia de sagristia i cambril. El campanar de cadireta s'alçava fins a set metres i contenia dues campanes, una de l'any 1665 i l'altra de 1690, d'unes tres roves de pes cada una.

Vidabona sempre va ser una parròquia molt pobra i d'escassíssim cens. Així semblen donar-ho a entendre les recomanacions que es fan en les Visites Pastorals, que ordenen, entre altres disposicions que *es recorri tot el teulat de la iglesia de manera que no hi ploga* (1590); *que es compri un cobre-altar de pell... una terna de purificadors per lo calze* (1593), i en la del setembre del 1686, quan ja era annexada a Saltor, es mana que es mudi l'ara de l'altar major, *ja que la que hi ha es molt xica i rompuda*. Hi hauria, almenys, dos altars, perquè en aquesta Visita s'esmenta l'altar major i l'altar de Nostra Senyora.

La imatge que s'hi venerava, i que va veure el pare Narcís Camós, era de fusta, amidava uns 70 centímetres i estava asseguda, amb l'infant Jesús al mig de la falda i aguantant-lo amb les dues mans. El nen Jesús beneeix amb la mà dreta i, a la mà esquerra, hi té un llibre obert. Evidentment, deuria ser una imatge romànica. Tots els autors que han parlat de Vidabona han dit que la imatge antiga, que estava arraconada a l'altar lateral o a la sagristia, va passar al Museu de Vic per ordre del Dr. Torras i Bages. Al Museu, però, no tenen cap imatge que respongui als trets de la de Vidabona ni els consta aquesta procedència.

La devoció a Santa Maria de Vidabona s'estenia per un gran radi de pobles. Coneixem moltes donacions de fidels devots, com per exemple, la de l'any 1334, en què el Rector de Sant Esteve de Pardines fa deixa de dotze diners. El 1696, al testament de Joan Carreras, de Sant Martí d'Armàncies, s'hi llegaven *tres reals de plata*; etc. Era protectora de l'església la família ripollesa dels Oriola, i així ho constata la Visita Pastoral al·ludida, en urgir que el Dr. Ignasi d'Oriola, gran benefactor, exerciti la seva liberalitat en benefici d'aquesta església. Les campanes ja havien estat sufragades per aquesta família.

El nombre d'ex-vots era considerable, i en sobresortien unes cadenes i grillons que hom assegurava que eren les presentalles d'uns captius alliberats miraculosament.

L'aplec principal era el dilluns de la segona Pasqua. S'hi repartia pa i altra minestra, que algú ens ha dit si era una lloçada de faves. Aquest aplec era molt concorregut i hi anava gent dels pobles veïns. Eren molt típiques les ballades que s'hi feien. El ball del Bruguerès, a la sortida d'ofici, era reservat als veïns de Bruguerà. Després venien altres balls populars que ara són perduts. L'aplec encara va celebrar-se l'any 1945.

En l'encapçalament de tots els goigs que coneixem de Vidabona (segles XVIII i XIX) hi consta que es canten *en la sua Parroquial Iglesia*, malgrat haver-se perdut aquest caràcter al segle XVII, per a esdevenir només santuari marià. La darrera edició de goigs (1926, *Imp. Bonet, Ripoll*) ja consta que Vidabona era un santuari de la parròquia de Saltor. Porta la fotografia d'una imatge mariana vestida, que creiem que seria la del Roser, i que va ser cremada el juliol de l'any 1936. Ara encapçala aquests goigs. L'antiga va desaparèixer. La lletra dels goigs no és pas de gaire qualitat literària. Es cantaven, segons ens han dit, amb música dels goigs de la Puríssima.

Heus aquí, en breus ratlles, la notícia d'un santuari marià ja fora de culte i abocat a la seva desaparició.

Joan Font i Rius